

Kehitysvammaisten Tukiliiton lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi varhaiskasvatustilain 22 §:n ja 70 §:n 2 momentin 5 kohdan kumoamisesta (VN/17882/2024)

Kehitysvammaisten Tukiliitto tarkastelee esitysluonnosta erityisesti kohderyhmiemme, eli kehitysvamman ja vastaavien syiden vuoksi tukea tarvitsevien ihmisten näkökulmasta. Tukiliitto ei kannata ehdotettua muutosta, jonka mukaisesti luovuttaisiin paikallisten varhaiskasvatussuunnitelmien laadintavelvollisuudesta.

Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma määrittelee, ohjaa ja tukee varhaiskasvatuksen järjestämistä, ja siinä huomioidaan muun muassa paikalliset erityispiirteet, mahdolliset pedagogiset painotukset ja lasten tarpeet. Lisäksi paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa huomioidaan yhteistyö varhaiskasvatuksen, opetuksen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten ja muiden keskeisten tahojen välillä sekä luodaan yhteistyölle tarvittavat rakenteet. Paikallisilla varhaiskasvatussuunnitelmissa on vaikutusta muun muassa siihen, että kehitysvamman ja vastaavien syiden vuoksi tukea tarvitsevien lasten tarpeet huomioidaan ja niihin vastaamiseksi tarpeellinen viranomaisyhteistyö toteutuu varhaiskasvatuksessa paikallisesti. Vammaisten lasten ja heidän perheidensä kannalta on välttämätöntä, että eri palvelut muodostavat toimivan kokonaisuuden. Tukiliitto katsoo, että paikallisten varhaiskasvatussuunnitelmien laatimiselvöitteen poisto vaikuttaisi muun muassa toimivien palvelukokonaisuuksien toteutumiseen kielteisesti.

Tukiliitto katsoo Mannerheimin Lastensuojeluliiton (MLL) lausunnossa todetuina tavoin, että varhaiskasvatustilain 3 §:ssä säädettyjen varhaiskasvatuksen tavoitteiden toteutuminen vaatii suunnitelmallisuutta ja seurantaa, joita velvoite tehdä paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma selkeästi tukee. Näitä tavoitteita ovat muun muassa lapsen oppimisen edellytyksien tukeminen, elinikäisen oppimisen edistäminen ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttaminen inklusiivisten periaatteiden mukaisesti (3.1 § kohta 2) sekä lasten yhdenvertaisten varhaiskasvatusmahdollisuuksien turvaaminen (3.1 § kohta 6). Suunnitteluelvöitteen poisto vaikuttaisi kielteisesti varhaiskasvatuksen toteutumisen ja seurannan laatuun sekä lapsen oikeuksien toteutumiseen. YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien komitea on yleiskommentissaan nro 4 todennut, että varhaislapsuudessa toteutettavat toimet voivat olla erityisen arvokkaita vammaisille lapsille, sillä ne vahvistavat heidän valmiuksiaan hyötyä koulutuksesta ja lisäävät heidän koulunkäynnin aloittamistaan ja sen jatkamista (CRPD/C/CG/4, kohta 67). Varhaiskasvatukseen kohdistuvat heikennykset ovat siten ongelmallisia vammaisten lasten koulutusta koskevien oikeuksien kannalta laajemminkin.

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen (3.1 artikla) ja YK:n vammaisyleissopimuksen (7.2 artikla) mukaisesti kaikissa lapsia koskevissa lainsäädäntötoimissa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. Myös varhaiskasvatustilain on kirjattu velvoite lapsen edun ensisijaisuudesta (4 §). Paikallisen suunnitteluelvöitteen poiston tavoitteeksi mainitaan kuitenkin pelkkä kuntien toimintaedellytysten

vahvistaminen ja hallinnollisen työn vähentäminen. Esitysluonnos on siten jo lähtökohdiltaan ongelmallinen lapsen oikeuksiin nähden, minkä lisäksi esitysluonnoksen lapsivaikutusten arviointi on erittäin puutteellisesti tehty. Esitysluonnoksessa ei arvioida lainkaan, mitä kielteisiä vaikutuksia esityksessä ehdotetulla hallinnollisella uudistuksella on lapsiin ja lapsiperheisiin. Kielteisiä vaikutuksia voi seurata esimerkiksi siitä, mikäli velvoitteen poistuessa ne kunnat, joissa suunnitelmilla on päästy tavoitteisiin, lopettaisivat suunnitelmien tekemisen. Esitysluonnoksessa viitataan monin paikoin siihen, että paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat toteutuvat nykyisin monin paikoin puutteellisesti. Tukiliitto toteaa, että tämä seikka ei lapsen etu huomioon ottaen millään tavalla perustele velvoitteesta luopumista, vaan edellyttäisi pikemminkin sen varmistamista, että suunnitelmat toteutuvat lainmukaisesti.

Kehitysvammaisten Tukiliitto ei myöskään kannata varhaiskasvatuksen raportointivelvoitteen keventämistä. Tukiliitto toteaa MLL:n lausunnossa todetuin tavoin, että esityksessä ehdotettu raportointivelvoitteen keventäminen heikentäisi olennaisesti täydennyskoulutusta koskevaa tietopohjaa, millä on luonnollisesti vaikutuksia mm. varhaiskasvatuksen laatutekijöihin.

Perustuslain 22 §: n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Normien purkaminen ei puolestaan saa heikentää perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista. Tukiliitto katsoo, että esitysluonnoksen sisältämiä varhaiskasvatukseen kohdistuvia heikennyksiä ei siten tule tehdä.

Tampereella 25.6.2024

Lisätietoja:

Saara Kokko, juristi
saara.kokko@tukiliitto.fi
040 664 1493